

6. Корнієнко О.М. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування. Англійська мова та література, 2008. № 28. С. 9–12.
7. Малига О.О. Підвищення ефективності навчально-виховного процесу з допомогою інтерактивного навчання. Початкове навчання та виховання, 2010. № 2. С.5–6
8. Михайлишин У.Б., Сухан В.С., Анталовці О.В. Психологічний стан здобувачів вищої освіти в період воєнного стану. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. 2023. № 2. С. 27 – 33.
9. Савчук Л.Б., Ліщук С.Г., Захарова Т.В. Формування навичок через активне навчання: методика викладання морфології та фізіології тварин. Професійно – прикладні дидактики, 2024. № 2. С. 96–99.
10. Сокольський В. П. Сучасні підходи до вивчення анатомії тварин у вищій школі. [Збірник матеріалів конференції]. Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2022. 156 с.
11. Стукало О.А. Методи професійного навчання латинської мови майбутніх ветеринарів. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки. 2014. Вип. 206. С. 194 – 199.
12. Шиліна Н.Є. Проблема емоційного стану біженців та переселенців за умов військового конфлікту в Україні на прикладі студентів 5 курсу. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. 2023. № 2. С. 30–31.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-480-4-40>

ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Логвиненко Борис Олексійович

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права і процесу,
Дніпровський державний університет внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Останнім часом у вітчизняних наукових та освітніх колах широко обговорюється Концепція проекту Закону України «Про вищу юридичну освіту та первинний доступ до правничої професії». Визначаючи важливість та необхідність змін у підходах до здобуття вищої юридичної

освіти, варто зауважити на певній завчасності та упередженості пропонованих змін.

Критичність нашої позиції обумовлена тим, що впровадження ґрунтовних змін у систему підготовки вітчизняних юристів в умовах воєнного стану може потребувати значних економічних, організаційних та освітніх зусиль. В умовах, коли зусилля держави мають бути зосереджені на подоланні наслідків збройної агресії Російської Федерації та відновленні територіальної цілісності, реалізація подібних реформ може призвести до розпорошення наявних ресурсів. Також, у перехідний період може виникнути дефіцит фахівців з юридичного фаху.

Нагадаємо, що 14 грудня 2023 року у Комітеті Верховної Ради України з питань правової політики було утворено робочу групу з питань реформування юридичної освіти. Співголовами робочої групи визначено голову підкомітету з питань адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (*acquis* ЄС), виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції Комітету з питань правової політики М. О. Стефанчука та голову підкомітету з питань вищої освіти Комітету з питань освіти, науки та інновацій Ю. М. Гришину [1].

Коментуючи проект реформи юридичної освіти М. Мочульська справедливо вказує на проблему кількості правничих шкіл в Україні (освітніх програм з права) та якості освітніх послуг. Авторка визнає, що освітні програми з права запровадженні у багатьох закладах вищої освіти політехнічного, педагогічного та іншого спрямування, а також у відомчих закладах вищої освіти. Кількість пропозицій з підготовки майбутніх юристів викликає питання щодо її якісного наповнення. Не маючи наміру кинути тінь на жоден заклад вищої освіти, вчена підтримує внесення в текст Концепції розвитку юридичної освіти твердження про надмірну кількість закладів вищої освіти, що готують правників. Фахівчиня переконана, що вирішення проблеми надмірної пропозиції у сфері вищої юридичної освіти може вирішитися шляхом її еволюційного зменшення через: повернення до формату очної акредитації освітніх програм та запровадження інституційної акредитації закладів вищої освіти; запровадження Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ), результати якого покажуть спроможність правничих шкіл забезпечувати якісну підготовку здобувачів; моніторинг кар'єрного шляху випускників та їх подальшого працевлаштування за спеціальністю [2, с. 85].

Утім, автори реформи недалекоглядно розглядають підготовку юристів у військових закладах вищої освіти та закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання як недолік. Ми категорично не погоджуємось з наведеною тезою, адже специфічність умов навчання в

таких закладах вищої освіти обумовлена, насамперед, вимогами до служби, а не наданням певних переваг у підготовці правників.

Говорячи про необґрунтованість запропонованих концепцією новел, слід зазначити, що Національною поліцією України розроблений професійний стандарт «Слідчий (поліція)» (наказ Національної поліції України від 28.06.2024 № 724). Він передбачає наявність освіти першого або другого рівня за спеціальністю «Право» [3]. Підготовку відповідних фахівців здійснюють заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, які належать до сфери управління МВС України. Також, підготовка зазначених фахівців у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання передбачає можливість подальшого проходження ними служби на відповідних посадах у інших правоохоронних органах України (Бюро економічної безпеки України, Державне бюро розслідувань, Національне антикорупційне бюро України).

Очевидно, слід зосередити зусилля реформаторів не на скасуванні підготовки фахівців-юристів для потреб правоохоронної системи, а на скороченні відповідних освітніх програм у закладах вищої освіти, для яких підготовка юристів є другорядною, порівняно до інших спеціальностей (технічні, сільськогосподарські, біологічні та інші заклади вищої освіти).

Ще однією спірною тезою названої реформи слід вважати те, що «ступінь магістра за правничою спеціальністю здобувається на основі повної загальної середньої освіти». Зазначене положення суперечить Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VI від 01.07.2014 [4], зокрема, стосовно визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти, а також ч. 4, 5 статті цього закону щодо права закладу вищої освіти визнавати та перезарахувати кредити ЄКТС, максимальний обсяг яких визначається стандартом вищої освіти.

Узагальнюючи вищевикладене можна зробити наступні висновки:

По-перше, в умовах збройного конфлікту та триваючого особливого правового режиму воєнного стану пріоритетним для України має залишатися питання відновлення суверенітету й територіальної цілісності. Натомість, реформа юридичної освіти вимагатиме значних ресурсів для подальшої реалізації, що не вбачається доцільним до завершення збройного протистояння;

По-друге, слід зважати на дестабілізуючу дію низки чинників, що ускладнюють можливість ефективного планування та реалізації цієї реформи;

По-третє, через обумовлені повномасштабною збройною агресією міграційні процеси неможливо розрахувати реальний стан насичення вітчизняного ринку праці кваліфікованими фахівцями-юристами, а також потребу в таких фахівцях у повоєнний період.

Очевидно, що в умовах триваючого в Україні воєнного стану провести ґрунтовне вивчення суспільної думки з питань реформування вищої юридичної освіти доволі складно. Це також стосується врахування думок академічної спільноти, експертів, роботодавців та інших стейкхолдерів.

Сама концепція такого реформування вбачається нами недостатньо обґрунтованою та своєчасною. Отже, доцільно відкласти реалізацію реформування вищої юридичної освіти в Україні до завершення активних бойових дій та скасування особливого правового режиму воєнного стану.

Література

1. Проект Концепції проекту Закону України про вищу юридичну освіту та первинний доступ до правничої професії. Комітет з питань правової політики. Верховна Рада України.
URL: <https://kompravpol.rada.gov.ua/news/notice/75193.html>

2. Мочульська М. Реформа вищої правничої освіти в Україні: куди далі? *Український часопис конституційного права*. 2023 № 3. С. 79-87.

3. Професійний стандарт «Слідчий (поліція)»
URL: <https://surl.li/tgexqs>

4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VI
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-480-4-41>

БЕЗПЕКА ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Макарчук Віталій Володимирович

*доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного права
та теоретико-правових дисциплін,*

*Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна*

В Україні Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій було затверджено та оприлюднено Міністерством освіти і науки України «Концепцію розвитку юридичної освіти» [1] на основі якої передбачено формування законодавчої бази для діяльності правових інститутів відповідно до стандартів ЄС. Метою вищої юридичної освіти є розвиток умінь, необхідних для розуміння природи і функцій права,